

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΩΝ
ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ & ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ταχ. Δ/ση: Καστοριάς 32Α, 71307 Ηράκλειο

Τηλ: 2810.282248, Fax: 2810.225616

Email: pkpfiraklio@minagric.gr

Τα δελτία αναρτώνται στην ιστοσελίδα του υπουργείου
www.minagric.gr και αποστέλλονται μέσω e-mail σε κάθε
ενδιαφερόμενο με αίτημα στο agrodeltiokriti@gmail.com

Εφαρμόζετε πιστά τις οδηγίες χρήσης των φαρμάκων.
Έτσι προστατεύετε εσείς, ο καταναλωτής και το περιβάλλον.

Ευχές για μια καλή και παραγωγική χρονιά με υγεία

ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΞΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

& Βροχομετρικά Στοιχεία

Δελτίο N°1

Ίσκα – Ευτυπίωση :

Μεταχρωματισμοί ξύλου

Φωτ. 1. Σύμπλοκο ίσκας

Φωτ.2. Ευτυπίωση

Διαπιστώσεις:

Οι ασθένειες του ξύλου (ίσκα, ευτυπίωση) συμπεριλαμβάνονται στα σοβαρά προβλήματα φυτοπροστασίας του αμπελώνα της Κρήτης (επισήμανση του 41% των παραγωγών σε σύνολο 500 συμμετεχόντων σε ερωτηματολόγιο της υπηρεσίας το 2018).

Η δράση τους είναι μακροχρόνια και προκαλεί νέκρωση στα αγγεία του ξύλου με αποτέλεσμα να διακόπτεται η ροή του νερού και των θρεπτικών στοιχείων μέσα στο φυτό. Σταδιακά ή και απότομα τμήματα του φυτού ακόμα και ολόκληρα πρέμνα ξεραίνονται. Η παραγωγή μειώνεται συνεχώς όπως και η παραγωγική ζωή του αμπελιού.

Συμπτώματα κατά το κλάδεμα:

Την περίοδο αυτή, σε τομές του κλαδέματος, εμφανίζονται μη φυσιολογικοί μεταχρωματισμοί του ξύλου (Φωτ. 1, 2).

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις ασθένειες του ξύλου μπορείτε να μεταβείτε στους παρακάτω συνδέσμους:

Για την ίσκα (προκαλείται από σύμπλοκο μυκήτων) [εδώ](#)

Για την ευτυπίωση [εδώ](#)

Αντιμετώπιση:

- Δεν υπάρχουν θεραπευτικά μέτρα.
- Αντιμετωπίζονται κυρίως με προληπτικά και καλλιεργητικά μέτρα που αναλύονται παρακάτω. Τα μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται διαρκώς τόσο στις μητρικές φυτείες και στα φυτώρια όσο και στους παραγωγικούς αμπελώνες.

Προληπτικά - Καλλιεργητικά μέτρα:

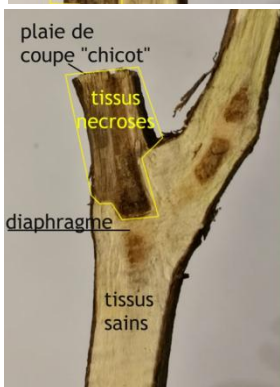
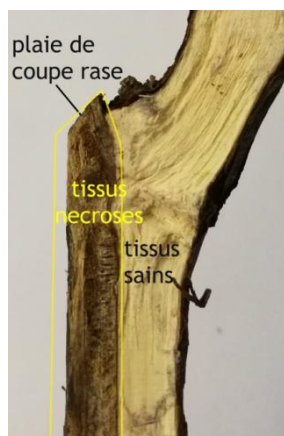
Στοχεύουν στην μείωση των μολυσμάτων και στην προληπτική προστασία των τομών του κλαδέματος από τους μύκητες που προκαλούν ασθένειες του ξύλου.

Δακρύρροια

Μεγάλη κλαδοτομή

Απεικόνιση εξέλιξης του κώνου ξήρανσης (νεκρός ιστός με σκούρο καφέ χρώμα) σε τομή σύρριζα (πάνω) και τομή με τακούνι (κάτω)

Crédits Photos :
Simonit & Sirch,
maîtres tailleurs de vigne
et C. Cholet ISVV

• **Χρήση υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού.**

Το πολλαπλασιαστικό υλικό πρέπει να είναι απαλλαγμένο από παθογόνα.

- **Διπλό κλάδεμα** (το 1^ο μέσα στο χειμώνα και το 2^ο αρχές της άνοιξης). Εφαρμογή προκλαδέματος το χειμώνα: οι κληματίδες αφαιρούνται μέχρι ένα μήκος τους (όχι το τελικό) ενώ ταυτόχρονα λύνονται και απομακρύνονται από τα σύρματα. Αυτό επιτρέπει την γρήγορη και εύκολη διαμόρφωση των πρέμνων με το δεύτερο και τελικό κλάδεμα που ακολουθεί τέλη του χειμώνα – αρχές της άνοιξης. Εφαρμόζεται σε ποικιλίες που δέχονται βραχύ κλάδεμα και συνιστάται σε αμπελουργούς με μεγάλη έκταση εκμετάλλευσης.

- **Όψιμο κλάδεμα και με ξερό καιρό** (τέλος χειμώνα – αρχές άνοιξης). Θεωρείται από τα πιο αποτελεσματικά μέτρα.

Το τελικό κλάδεμα (είτε μονό είτε διπλό) συνιστάται να γίνεται αργά, από τέλη του χειμώνα. Την εποχή εκείνη: οι πληγές επουλώνονται συντομότερα (λόγω αύξησης της θερμοκρασίας), τα αερομεταφερόμενα μολύσματα σταδιακά μειώνονται όπως και οι πιθανότητες μόλυνσης (λόγω μείωσης των βροχοπτώσεων και της σχετικής υγρασίας) ενώ επιπρόσθετα η δακρύρροια εμποδίζει την εγκατάσταση σπορίων των μυκήτων.

- **Δημιουργία «τακουνιού» κατά το κλάδεμα.**

Η φυσιολογική αντίδραση του αμπελιού στην κλαδοτομή είναι ο σχηματισμός κώνου ξήρανσης, ο οποίος ανάλογα με το μέγεθος της τομής και το σημείο που γίνεται, μπορεί να καταστρέψει τα αγγεία μεταφοράς νερού – θρεπτικών και να συμβάλλει στην εκδήλωση της ίσκα. Συνιστάται να μην γίνονται σύρριζα οι κοπές αλλά να αφήνεται “τακούνι” (δηλαδή 2-3 εκ. από τη βάση του ξύλου που κλαδεύεται), το οποίο αφαιρείται τον επόμενο χειμώνα.

- **Προστασία των κλαδοτομών.**

Οι μολύνσεις ευνοούνται στις πρόσφατες και μεγάλες κλαδοτομές και είναι ιδιαίτερα σοβαρές όταν γίνονται σε τομές που βρίσκονται κοντά στον κορμό. Οι τομές πρέπει να προστατεύονται προληπτικά, το συντομότερο δυνατό.

- **Τα προσβεβλημένα ή ύποπτα πρέμνα κλαδεύονται τελευταία και τα εργαλεία απολυμαίνονται τακτικά.**

Αποφεύγεται η μετάδοση του μολύσματος με τα εργαλεία.

Η σήμανση των ύποπτων πρέμνων γίνεται με ταινίες ή σπρέι βαφής, την άνοιξη για την ευτυπίωση και το καλοκαίρι για την ίσκα.

- **Απομάκρυνση των υπολείμμάτων του κλαδέματος.**

Τα μολυσμένα υπολείμματα του κλαδέματος πρέπει να απομακρύνονται και να καταστρέφονται.

- **Ανασύσταση – εξυγίανση πρέμνων.**

Επιχειρείται με αφαίρεση και απομάκρυνση των προσβεβλημένων βραχιόνων μαζί με 10 – 20 εκ. τμήμα υγιούς ιστού, εφόσον όμως η ασθένεια δεν έχει επεκταθεί στον κορμό, διαφορετικά πρέπει να γίνεται εκρίζωση και καταστροφή ολόκληρου του πρέμνου.

Οι παραπάνω πρακτικές είναι πιο αποτελεσματικές όταν εφαρμόζονται συνδυαστικά και από όλους τους αμπελουργούς της περιοχής.

Φόμοψη :
(ασθένεια ξύλου)

Γκριζόλευκες
κληματίδες

Διαπιστώσεις:

Τις τρεις τελευταίες χρονιές (2019 – 2021), οι κλιματικές συνθήκες που επικράτησαν κατά την έκπτυξη της βλάστησης ευνόησαν τη φόμοψη με αποτέλεσμα την σταδιακή αύξηση των συμπτωμάτων της ασθένειας στα αμπέλια που προϋπήρχαν τα μολύσματα.

Συμπτώματα κατά το κλάδεμα:

Οι προσβεβλημένες κληματίδες έχουν γκριζόλευκη όψη με σχισίματα συνήθως προς τη βάση τους και φέρουν πολλά μικρά μαύρα στίγματα (πυκνίδια). Από τα πυκνίδια βγαίνουν σπόρια που με τις ανοιξιάτικες βροχοπτώσεις μεταφέρονται σε κοντινές αποστάσεις και μολύνουν νεοεκπτυσσόμενους βλαστούς, οι οποίοι στη συνέχεια και μέχρι το χειμώνα εξελίσσονται σε γκριζόλευκες, ξερές (κούφιες) κληματίδες.

Αντιμετώπιση:

Ο συνδυασμός εφαρμογής καλλιεργητικών μέτρων κατά το κλάδεμα και 1-2 ψεκασμών την άνοιξη με την έκπτυξη της βλάστησης ελέγχουν ικανοποιητικά την ασθένεια.

Την περίοδο αυτή, συνιστώνται μόνο καλλιεργητικά μέτρα δηλαδή να αφαιρούνται οι προσβεβλημένες κληματίδες (γκριζόλευκες, κούφιες).

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη φόμοψη [εδώ](#)

Διαχείριση της αυτοφυούς βλάστησης των αμπελιών

Μην καταστρέφετε την ξινίθρα, δεν επιβαρύνει το αμπέλι.

Προστατεύει τα εδάφη από τη διάβρωση (κυρίως τα επικλινή), συγκρατεί τα νερά της βροχής, ανταγωνίζεται τα άλλα ζιζάνια και είναι μελισσοκομικό φυτό.

Βροχομετρικά Στοιχεία

Στο νέο υδρολογικό έτος (από την 1^η Σεπτεμβρίου 2021 και μέχρι σήμερα), το συνολικό ύψος των βροχοπτώσεων (Πίν. 1) που καταγράφηκε σε σχέση με τον μέσο όρο ήταν υψηλότερο.

Οι φθινοπωρινοί μήνες με εξαίρεση τον Οκτώβριο εμφανίζονται ελλειμματικοί, ιδιαίτερα ο Νοέμβριος. Αντίθετα, οι πρώτοι μήνες του χειμώνα (Δεκέμβριος, Ιανουάριος) εμφάνισαν σε όλο το νησί ύψη βροχής που είναι υψηλότερα του κανονικού.

Πίνακας 1. Βροχομετρικά στοιχεία (ύψος σε mm) περιόδου Σεπτεμβρίου 2021 – Ιανουαρίου 2022

ΠΕΡΙΟΧΗ Υψόμετρο ΜΗΝΑΣ	ΣΗΤΕΙΑ 12 μ	ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ 6μ	ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 800 μ	ΒΙΑΝΝΟΣ 587 μ	ΒΟΝΗ 322 μ	ΑΡΧΑΝΕΣ 367 μ	ΑΣΗΜΙ 263 μ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ 69 μ	ΑΓΙΟΣ ΜΥΡΩΝΑΣ 399 μ	ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ 611 μ	ΤΥΜΠΑΚΙ 22 μ	ΑΓΙΑ 47 μ	ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ 13 μ
Σεπτέμβριος 2021	0	2	3	2	6	6	9	3	7	4	0	43	12
Οκτώβριος 2021	40	46	42	67	51	64	88	70	106	78	71	59	59
Νοέμβριος 2021	69	16	20	31	7	13	26	9	11	12	30	38	30
Δεκέμβριος 2021	192	74	360	151	215	178	133	127	170	260	136	202	216
Ιανουάριος 2022	131	150	303	199	245	202	150	160	160	230	125	128	123
ΣΥΝΟΛΟ	432	288	728	450	524	463	406	369	454	584	362	470	440

(Στοιχεία Αυτόματων Τηλεμετρικών Μετεωρολογικών Σταθμών Π.Κ.Π.Φ.Π. & Φ.Ε. Ηρακλείου)

Ευχές για μια καλή χρονιά

Ηράκλειο 2 Φεβρουαρίου 2022

Η Προϊσταμένη Τμήματος

Κληρονόμου Ευφροσύνη